

Narušený hodinový mechanismus společně s poruchou chování v REM spánku může pomoci odhalit počátky Parkinsonovy nemoci

RBD – REM sleep behavior disorder, česky Porucha chování vázaná na REM spánek. Poměrně vzácné onemocnění, které se vyskytuje až u 2 % populace, je podle nejnovějších poznatků provázáno s budoucím výskytem Parkinsonovy nemoci u daného pacienta. Studie vědců z Národního ústavu duševního zdraví jako první přímo popisuje stejné narušení biologických rytmů u RBD a Parkinsonovy choroby, a propojuje tak současné a nové poznatky o přímé souvislosti těchto dvou onemocnění.

Změny na molekulárních hodinách

„Základním projevem RBD je chování ve spánku, které odpovídá právě probíhajícímu snu, typické jsou výkřiky nebo prudké pohyby. Za normálních okolností proto, aby člověk „neuskutečňoval“ svoje sny, existuje během spánku tzv. svalová atonie, stav, kdy jsou svaly „odpojeny“. U RBD je ale svalová atonie narušena, a proto k těmto pohybům u nemocných dochází. Během nočních epizod RBD tak může dojít ke zranění nemocného, pádu z lůžka nebo zranění partnera, se kterým nemocný sdílí lůžko,“ vysvětluje MUDr. Jitka Bušková, Ph.D., vedoucí lékařka Oddělení spánkové medicíny NUDZ. Předchozí studie ukázaly úzké propojení RBD s neurodegenerativními onemocněními jako třeba Parkinsonovou nemocí – podle jedné, která sledovala pacienty s RBD po dobu 14 let, propuklo neurodegenerativní onemocnění u více jak 81 % z nich.

Vědci z NUDZ se zaměřili na funkční stav tzv. molekulárních hodin, které ovlivňují prakticky všechny buňky v těle a jsou spolu s tzv. homeostatickou složkou zodpovědné za regulaci spánku. „Cílem naší studie bylo získat informace o funkčním stavu molekulárních hodin u pacientů s RBD a výsledky porovnat se studii popisujícími tuto problematiku u pacientů s Parkinsonovou chorobou,“ říká Mgr. Kamila Weissová z Národního ústavu duševního zdraví.

Výzkum je na počátku

Do studie byli zařazeni pacienti s RBD starší 60ti let, kteří nebyli sledováni pro žádné somatické nebo psychické onemocnění. Strávili 24 hodiny v kontrolovaných podmínkách spánkové laboratoře, kde jim byly každé 3 hodiny odebírány krevní vzorky, ze kterých poté vědci „odečítali“ stav molekulárních hodin daného člověka. A ukázalo se, že jak u parkinsoniků, tak u pacientů s RBD dochází k určitým shodným změnám ve fungování molekulárních hodin. To by v budoucnu mohlo pomoci s včasější diagnostikou, případně efektivnější léčbou Parkinsonovy nemoci.

Zdá se tedy, že už u pacientů s diagnostikovaným RBD dochází k podobným změnám cirkadiálních rytmů, které jsou popsány u pacientů s Parkinsonovou chorobou. Spolu s RBD diagnózou by tak sledování cirkadiálních změn mohlo sloužit jako časný biomarker začínajícího neurodegenerativního onemocnění. Výsledky byly dosud popsány pouze u malé skupiny pacientů a bylo by vhodné skupinu rozšířit a otestovat tak větší skupinu pacientů i v dlouhodobějším horizontu,“ uzavírá magistra Weissová.

Přednášky zdarma ke Světovému dni spánku

Spánková laboratoř NUDZ se problematikou spánku zabývá velice komplexně. Mezi její četné aktivity patří také popularizační činnost. Ke Světovému dni spánku, který připadá na 15. března, proto odborníci z NUDZ připravili pro veřejnost cyklus přednášek, který se v tento den od 14:00 uskuteční na Děkanátu 3. LF Univerzity Karlovy. Ve vestibulu pak

návštěvníci mohou konzultovat svoje potíže se spánkem s lékaři a psychology nebo si mohou vyzkoušet fototerapii a nejrůznější techniku pro monitoring spánku. Vstup na přednášky je zdarma.